

- **Revolutie:** Ingrijpende verandering in een korte tijd
 - Politiek = ander bestuur/macht
 - Economisch = andere middelen van bestaan (*wonen*)
 - Sociaal = groepen mensen gaan anders met elkaar om
 - Cultureel = veranderingen in uitingen cultuur (*wetenschap, kunst*)
- 18^e eeuw: Nijverheid en VOC raken in verval, maar bankiers & beleggers deden goede zaken: **Pruikentijd:** Adel & hogere burgerij tonen hoe rijk/belangrijk ze waren met pruiken
- Economische bloei Frankrijk, maar landbouw bleef belangrijkst. Boeren gebukt onder verplichtingen edelen: opbrengsten afstaan, gratis werken, verplicht om *bv. molen* te gebruiken
- Frankrijk **standenstaat** met **standenmaatschappij**: 1. geestelijken 2. adel 3. rest bevolking
 - Elke stand eigen plichten (*belasting*) & rechten (*hoge banen*)
- Veel **indirecte belasting**: Belasting die wordt betaald bij aankoop producten -> voedsel duur
- In **Westerse** (West-Europees, Noord-Amerikaans) landen **verlichting**: Beweging mensen die vinden dat alles met verstand kan worden verklaard, maatschappij op rede gebaseerd moet zijn
 - **"Rationeel** (door verstand te gebruiken) denken kan wereld & het leven beter maken"
 - Ontwikkeling wetenschap (Natuurwetenschappen / geesteswetenschappen)
 - Rationeel optimisme (alles zal goed komen met de wereld)
 - Renaissance -> wetenschappelijke revolutie -> de Verlichting
 - Kritiek op ongelijkheid & onvrijheid standenmaatschappij -> **mensenrechten** (iedereen is gelijk)
 - "Standenmaatschappij moet worden vervangen door **rechtsstaat** (iedereen moet zich aan de wet houden, iedereen recht op vrijheid godsdienst/meningsuiting)"
 - Opkomst **abolitionisme** (beweging voor afschaffing slavernij & slavenhandel)
 - Dus verlichte denkers wilden verdraagzaamheid, gelijkheid, vrijheid & vorming rechtsstaat
 - Verlichte filosofen
 - **Voltaire:** Deïsme (op een andere manier nadenken over geloof: god heeft wereld gemaakt maar bemoeit zich er niet meer mee)
 - **Rousseau:** Algemene wil -> Volkssoevereiniteit (volk moet de macht hebben)
 - **John Locke:** "Koningen krijgen macht door volk. Volk kan niet zelf regeren. Regeringen moeten het land besturen, volk mag een andere regering aanwijzen "
 - **Montesquieu:** Trias Politica -> driemachtenleer (wetgevende, uitvoerende en rechtsprekende macht) moeten gescheiden worden
 - Wetgevende macht -> het volk (volksvertegenwoordiging)
 - Uitvoerende macht -> koning + ministers
 - Rechtsprekende macht -> onafhankelijke rechters
 - Schrijvers **Denis Diderot** & Jean le rond d'Alambert -> encyclopedie om onwetendheid & domheid te bestrijden
 - Burgers enthousiast -> genootschappen om kennis te delen
 - Franse koning vond verlichte ideeën gevaar voor absolutisme, standenstaat, kerk -> verbod op drukken verlichte boeken, maar werden toch verspreid
- Eerst bemoeiden Britten weinig met Amerikaanse kolonie, later weinig geld door oorlog met Frankrijk nieuwe belastingen -> rebellen. "*no taxation without representation*" (in parlement)
 - 1773 Wet die verkoop thee in Amerika regelde (niet nadelig voor Amerikanen, maar 'weer bemoeizucht van die Britten') -> Boston Tea Party = begin **Amerikaanse Revolutie**
 - Harde strafmaatregelen -> 1774 parlementen kolonie samenwerken -> Continentaal Congres
 - 1775 Gevechten Amerikaanse vrijwilligers & Britse troepen = begin **Amerikaanse Onafhankelijkheidsoorlog**
 - 1776 Congress neemt Onafhankelijkheidsverklaring geschreven door Thomas Jefferson aan. (veel politieke idealen verlichting van *bv. John Locke*: Alle mensen gelijk geschapen en recht op leven, vrijheid, nastreven geluk, volk recht op afschaffing regeringsvorm bij 'overtreding')
 - 1783 Britse regering erkent **onafhankelijkheid** (zelfstandigheid) -> **dekolonisatie** (onafhankelijk worden kolonies) 13 kolonies voltooid
 - Amerikaanse leiders besloten een **federatie** te maken: Centrale regering, maar staten bepalen ook veel zelf (driemachtenleer montesquieu). In 1789 in **grondwet** (regeringsvorm + **grondrechten**: belangrijkste rechten burgers) & bill of rights

- President: *uitvoerende macht*, congress: *wetgevende macht* (-> 2 delen: huis afgevaardigden (*volk*) & senaat (*belangrijke mensen*)), onafhankelijke rechters
- Amerikaanse revolutie = 1e **democratische revolutie** (want volk koos president, bestuurders en leden parlementen) = ingrijpende politieke verandering -> democratische grondwet
- Volk wil einde aan voorrechten (Verlichting -> bewust van van onredelijkheid standenstaat)
- Minder geld door luxe leefstijl Lodewijk & vrouw + oorlogen
- Lodewijk XVI roept Staten-Generaal (vergadering vertegenwoordigers uit 3 standen) bijeen
 - Dus absoluut vorst overlegt met Staten-Generaal (!) over financiële problemen: Belasting voor edelen/vorsten of de derde stand?: Lodewijk wil volk gevoel van inspraak geven.
 - 300 geestelijken, 300 edelen, 300 burgers -> na ontevredenheid 600 burgers
 - Lodewijk sluw plan: Stemmen per stand, niet per hoofd. Geestelijken & edelen werken samen
 - Derde stand accepteert het niet en vertrekken -> eisen grondwet voor inperken macht koning. Richten Nationale Vergadering op en vergaderen verder bij kaatsbaan (overdekte tennisbaan) = begin **Franse revolutie**. Ze besluiten pas uit elkaar te gaan na de grondwet.
 - Lodewijk stuurt leger, volk vormt rellen en bestormen de Bastille (gevangenis met wapens), trokken met hoofd directeur op een lans door de straten = val van de Bastille
 - Geweld -> heel Frankrijk. Voorrechten vernietigd. Kastelen, kloosters en landhuizen verbrand
 - Nationale Vergadering schaft privileges adelen & geestelijken af. In *Verklaring van de rechten van de Mens en de Burger*: Alle mensen vrij & gelijk geboren, volk soeverein (hoogste macht)
 - Lodewijk vlucht naar buitenland (hulp om absolutisme te herstellen) -> arrestatie + beschuldiging landverraad
 - Grondwet klaar: Frankrijk -> **constitutionele monarchie** (Koning gebonden aan constitutie = grondwet (rechten + plichten burgers) -> burgers meer macht
 - In Vergadering meeste vertegenwoordigers **gematigd**, voor constitutionele monarchie
 - **Radicalen** (*het moet nu compleet anders*) later steeds meer macht. Leider: Robespierre
 - Maximilien de Robespierre "geloofd in alles wat hij zegt". Beïnvloed door Rousseau
 - 1789 vertegenwoordiger 3^e stand S-G, zitting in Nationale Vergadering. Tegen doodstraf.
 - Later voor doodstraf, tegen andersdenkenden, staatsgodsdienst (cult van rede)
 - Volksvertegenwoordiging verdenkt Oostenrijk op binnenstormen met Franse edelen om standenstaat te herstellen -> verklaring oorlog -> Oostenrijk hulp van Pruisen
 - Pruisische troepen -> Parijs. Volkswoede -> honderden van samenwerking met Oostenrijk verdachte edelen afgeslacht -> koning gevangen -> nieuwe volksvertegenwoordiging gekozen met **algemeen mannenkiesrecht**
 - 1792 Afschaffing monarchie -> **republiek**, maanden later Lodewijk **guillotine** (valbijl)
 - Radicalen volledige macht. Noemen zichzelf Jacobijnen
 - Robespierre -> **schrikbewind** (onderdrukking bevolking -> angst). Speciale rechtbanken voor politieke tegenstanders: **tribunalen** -> veel doodstraffen.
 - Dit is **terreur** (om mensen bang te maken)
 - 1774 Jacobijnen macht kwijt. Nieuwe grondwet, minder macht volk
 - 1799 **staatsgreep** (plotselinge gewelddadige overname staatsmacht) door Napoleon

HANDIG OM EEN KEER DOOR TE LEZEN

Thomas Jefferson: Man met twee gezichten

- Schrijft in de onafhankelijkheidsverklaring dat alle mensen als gelijken geschapen zijn (Idee van John Locke), maar houdt zelf ook slaven op zijn plantage.
- Is president van Amerika geweest (volgens scheiding van machten door Montesquieu), maar ook de initiatiefnemer van de Indian Removal Act. Dit betekende dat indianen voor een geldbedrag naar een speciaal voor Indianen gereserveerd gebied gingen. Indianen geefden uiteindelijk toe, maar wilden eigenlijk niet. Ze werden behandeld als gevangenen

Is de Amerikaanse revolutie een pol./ec./soc. of cult. revolutie?

Een revolutie is een ingrijpende verandering in een korte tijd.

In de Amerikaanse revolutie hadden 13 Britse kolonies in Amerika (die zich niet meer verbonden voelden met de Britten) een conflict met Groot-Brittannië, doordat de Britten na een oorlog met Frankrijk weinig geld hadden en meer belasting vroegen. De Amerikanen wilden ook vertegenwoordigd worden. Hier begon de Amerikaanse revolutie die tot 1773 duurde, toen de onafhankelijkheidsverklaring werd getekend.

Deze revolutie is een politieke revolutie omdat het conflict ging over belasting & bestuur en dat heeft beide met politiek te maken.

Een absolute vorst (heeft alle macht) heeft problemen met: Rousseau en zijn volksovereïneit (omdat de vorst niet zijn macht aan het volk wil geven), Montesquieu en zijn driemachtenleer: machten moeten gescheiden worden (omdat de vorst dan alleen wetten uit zou mogen voeren en de rechtsprekende macht aan onafhankelijke rechters zou moeten geven + dat het volk de wetten mach verzinne), Voltaire en zijn Deïsme (anders nadenken over geloof: dat god zich niet meer met de aarde bemoeit (omdat een absolute vorst aan het volk duidelijk heeft gemaakt dat god hem heeft gekozen en dat absolutisme door god goedgekeurd is